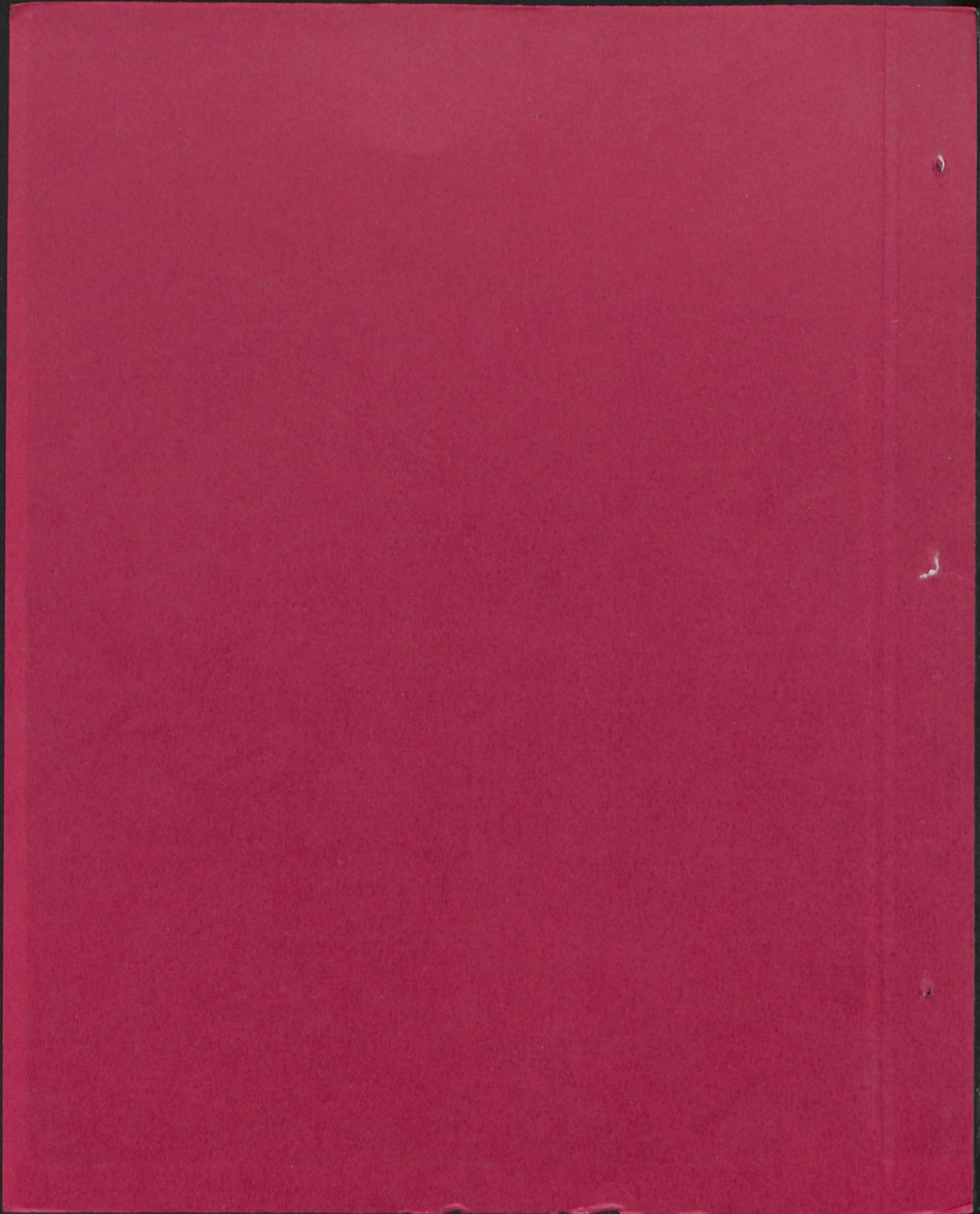

02 H 678

N 1079

9331.

~~9331.~~

DE
REGIMINE
PVERPERARVM
POST PARTVM NATVRALEM

PRAESIDE
D. PHILIPPO ADOLPHO BOEHMERO
FACVLT. MEDIC. SENIORE ETC.

PRO
GRADV DOCTORIS

LEGITIME IMPETRANDO

D. XXVII. FEBRVAR. CIOIDCC LXXIII.
PVBLICE DISPVTABIT

AVCTOR

DAVID DOPFF

HAMBVRGENSIS.

HALAE AD SALAM, AERE BEYERIANO.

DE
REGIMINE
P. VERPERARVM
POST. PARTVM NATVRALIVM

D. PHILIPPUS BOCHMERO
HALLIENSIS

GRADVS DOCTORIS

LEGITIME IMPETRANDO

IN XPL. PERRV. GROSSERZOGL. BIBLIOTHEK
PUBLIC. DEPARTMENT

DAVID DORR

HALLE

FACILE AD SIVM. IMPETRANDO

LECTORI

s.

D. PHILIPPVS ADOLPHVS BOEHMER.

Patere, Humanissime Lector, ut paulisper TE in limine huius scripti detineam, illustri TIBI GEHLERI exemplo ostendens, quousque eius in scribendo nullo limite circumscripta sese extendat libertas, quantisque me publice affecerit contumeliis.

Ordinar itaque ab eo, quod liti parum liberali inuenustam occasionem praebruit.

Honoratissima quaedam, sui sexus decoribus & virtutibus praedita, femina Lipsiensis, triginta circiter annorum, partum nondum enixa, nimiaque ex rachitide pelvis angustia laborans, d. primo Augusti anni 1710 CC LXIX. in dolores illos incidit, qui partum solent promoveri. Quum frustranea visa fuerit obstetricantium mulierum

A

uli-

usitata opera, CL. GEHLERVS, Medicus amplissimae civitatis Lipsiensis obstetricius, in auxilium vocatus fuit, praesente simul, qui a consiliis fuit, CELEBERRIMO BOERNERO, felicissimo apud eosdem Lipsienses practico. CL. GEHLERVS integram fere illam noctem, quae tertium Augusti diem proxime praecessit, in adplicandis instrumentis consumisit, atque in vera paragonphosi caput extenuandum iudicavit, cerebrumque, cranio perforato, & bregmatis ossa eduxit. Quum vero per partus rationem adplicatio debita forcipis fieri haud posset, & inflammatus genitalium tumor caput nimium fringeret, omniaque incassum peracta esse videret: die tertio Augusti palam professus est: *nullo setum modo, propter summam viarum angustiam, prodire posse; praeter id quoque metuendum, ne uteri inflammatio accedat; velle itaque se paulisper ab usu instrumentorum desistere, atque interea expendere, quid ulterius in casu, adeo desperato, agendum sit.*

Rebus ita constitutis, atque abdomine partibusque genitalibus magis magisque intumescens, suadente CEL. BOERNERO, 1) CL. GEHLERVS ab omni auxilio chirurgico abstinuit, maxime, cum ipsa aegra nimiam partium contrestationem amplius perferre haud posset; 2) antiphlogistica interna & externa cum discutientibus adhibita fuerunt; 3) nuntius Halam eo sine missus fuit cum humanissimis ad me datis litteris, ut miserae parturienti consilium, & si opus sit, auxilium ferrem. Eodem igitur die, qui erat tertius Augusti, Lipsiam profectus sum, eamque in urbem hora circiter undecima noctis adveni. Parturienti initio solus adfuit CELEB. BOERNERS, qui illa a me commemorata mihi exposuit, meque edocuit, corticem quoque peruvianum in usum vocatum esse. Quae cum Dignissimus parturientis Maritus & paulo post vocatus CL. GEHLERVS confirmarent, de eorum veritate dubitare haud potui. Inter haec laudatus iam GEHLERVS, annuente Excellentissimo Domino Marito, Sectionem caesaream non suavit solum, sed ita etiam suavit, ut unicam in illa salutis spem reponendam esse putaret; siquidem aperte pronunciavit: *nullum superesse, quo partus promoveri possit, auxilium, neque unquam sperandum, fore, ut aut mater servetur, aut foetus integer prodeat, nisi sectio instituat caesarea;* huic vero sententiae accedere noluit CEL. BOERNERS.

Quibus omnibus rite perceptis, circa meridiem noctis ad aegram me contuli, atque sequentia ipse observavi. Aderant nimirum notabilis virium languor; absentia paene omnium dolorum ad partum; ab-

do-

domen turgidum ac inflatum; pulsus plenus, celer & durus; genitalia inflammata.

Hoc in rerum statu, parturiens aliorum auxiliorum pertaesa, *sectionem caesaream* a me anxie poposcit, falsa etiam: *ich kenne mich am besten; ich weiß, mir kann nicht anders geholfen werden.*

Quae res cum dein in deliberationem veniret: serio quidem, consentiente CELEB. BOERNERO, quanta tamen fieri potuit maxima humanitate, contra utilitatem & necessitatem caesareae sectionis disserui, ostendendo, *id auxilii genus hoc in casu obfuturum magis, quam profuturum, meque de eo adeo convictum esse, ut, quo temporis id momento in usum trahi, intelligam, Halan redire, constitutum mihi sit & certum.* Adieci etiam haec: *materiam medicam mea ex sententia nondum penitus exhaustam esse; superesse potius plura eademque activa remedia, quibus extenuatum caput promoveri possit; ante omnia autem venæ sectione, cum ad facilitandum partum, tum ad discutendam inflammationem opus esse.*

Rogavi insuper dissentientes, vellent ipsi ante, quam alia auxilia postulerent, *tres modo a peracta venæ sectione horulas concedere, ut, quid ea sola hic valeat praestetque, experiri possem.*

Ad haec per vices dicta, pauca quidem, nonnulla tamen CL. GEHLERVS regeffit. Displicuit enim ipsi eorum auxiliorum commendatio, quae dolores ad partum revocare dicuntur; hic nociva ista futura. Ad ea vero, quae ad persuadendam venæ sectionem dixeram: *de ea instituenda ante aliquot iam dies cogitatum fuisse, respondit; cui respondi: eam, si instituta esset, saluberrimam omnino fuisse.*

Neque vero parturiens sine magna difficultate eo adigi potuit, ut nocturnam venæ sectionem admitteret. Quum demum consentiret: dexterrimus Chirurgus FELSE hora circiter prima noctis, me suatore, venam brachii aperuit, sanguinemque phlogisticum eduxit, eo cum effectu, ut brevi post, in locum levissimarum quarundam pressurionum, fortes nitus stimulosque ad exonerandam alvum perceperit aegra.

Quo etiam tempore cum CL. GEHLERVS domum abire vellet, illum rogavi, ut, cum manus operatrices iam adhibuerit, sub hisce nibus tactu exploraret, anne caput quodammodo descendere videretur?

Mirabundus CL. GEHLERVS rediit, retulitque mihi: *descendisse omnino.* Neque iste venæ sectionis effectus modice tunc CL. GEHLERVM ad-

fecit. Nam percussus quasi animo, adfidens lecto, promisit: *se, data occasione, de tonica in partu venæ sectione disputaturum esse.*

Ego vero de prospero rerum successu gavisus, a CL. GEHLERO mihi expetii, *ut motuum naturæ rationem haberet, suumque iisdem iungeret auxilium.*

Quod cum dixissem, simulque conditum esset, ut hora quarta matutina mihi renuntiaretur, in quo statu res aegrae sint: discessi & me in domicilium contuli, fessus diurnis laboribus susceptoque itinere, atque de eo satis certus, mea nunc praesentia opus non esse. Censuit enim CL. GEHLERVS, quem reliqui, facile se susceptorum esse iis, quae forte, me absente, intra pauculas istas horas, inciderent. Neque me in eo errasse, eventus docuit. Nam constituta ista hora nuntiatum mihi est: *partum, auctis naturæ motibus, feliciter esse absolutum.*

Mortuus fetus colore, odore & habitu signa putredinis reddidit conspicua, eiusque abdomen turgidum, versus umbonem viridescens iam, caput autem, tamquam hydrocephalo distentum, apparuit. Ipsa vero puerpera gravioris inflammationis signis caruit. Quapropter quietem corporis & animi, insculca convenientia, acidula, aquas analepticas, & nitrosa, cum tonico, cuius vim saepius expertus sum, remixta, commendavi; corticis autem usum superfluum iudicans, disuasi. Quibus peractis Honoratissimæ Familiae, bona quaevis adpreccatus, valedixi.

Soleo autem æstivo quovis semestri, B. ROEDERERI *Elementa artis obstetriciae theoreticæ & practicæ* explicare, eademque casibus, qui mihi obvenerunt, notabilioribus illustrare. Igitur illud, quod proposui, quodque mihi novissime tunc contigit, male suarum sectionis caesareæ exemplum, occasione Cap. de *partu caesareo* a. CIJDCCCLXIX commemoravi, ita tamen, ut nomina cum Aegrae, tum Medicorum reticuerim. Id deinde calamo a se exceptum, SALOMO VAN EMBDEN, qui meis tunc temporis interfuerat praelectionibus, Dissertationi suæ inaugurali, de *partu caesareo*, Lugd. Batav. CIJDCCCLXXI. habitae, inseruit his verbis: (l. c. p. 65. §. LVII & not. a.):

Observandum autem, ne solo foeminae desiderio instituaturs operatio, quum saepe parturientes, ut cruciatibus liberentur, sectionem ventris anxie implorent; saepe aliis remediis partus iuvari potest - - Hoc observavit Guil. Fabr. HILDANVS, ubi foemina exclamabat: Seca! Seca! mi Domine

mine FABRICI & ocius me ex tantis angustiis libera! *Ipsi autem intuitis videbatur operatio, & sua methodo foetum mortuum extraxit.* Conf. I. I. MANGET l. c. p. 826. *Simile exemplum BOEHMERO - - - contigit: quum ad matronam quandam Lipsiae habitantem, a rachitide mala corporis conformatione laborantem, iam diu in partu laborioso haerentem, vocatus erat: foetus forcipe aut curva aut longa attingi non potuit: praesentes Medici & Obstetricarii, variis iam frustra tentatis auxiliis, operationem suaserunt, ipsaque parturiens a doloribus liberari cupiens, eam valde desideravit: BOEHMERO autem periculosa videbatur operatio ob labefactatas vires: praescripsit itaque V. S. in brachio, adjunctis internis roborantibus, & partum foetus mortui postridie feliciter absolutum vidit absque operatione, nempe per ordinarias vias.*

Ista igitur sic narrata, legit etiam CL. GEHLERVS; sed simul in me intemperantius exarsit, meque in *Diff. de partus naturalis adminiculis, sectione priore* (Lipf. 1772) infimica ac impudenti plane ratione aggressus est (pag. 21. seqq.).

Immemor enim officiorum, quae ad aequitatem, honestatem, religionem fidemque bonam pertinent, ea non solum, quae commeravi, praefraete negat, sed ista etiam crimina, quorum ipse reus est, in me devolvere non erubescit. Sed ut iam Tu, C. L. omnia, rite diiudicare possis: *Gehlerianae* dissertationis istum locum brevi commentatione perstringam, atque tela in me parata, ex proprio eius armario, in caput ipsius retorquendo, contumelias istas omnes cum usuris reiiciam, ut, a me publicam iniuriam propulsem. Laudatis Venae sectionis viribus, (pag. 20. 21) ita pergit.

Licet autem hanc venae sectionis efficaciam in excitandis uteri contractionibus maximi faciam, ita, ut hoc auxilii genus ad dolorum languentium vim augendam fere vnum, certe omnium tutissimum existimem (quod ego asserere non audeam): *tantum tamen ab ipso expectari posse, mihi vix persuaderi patiar, ut credam, sola venae sectione posse talem partum, qui caesaream poscit operationem, in naturalem ac facilem mutari, (id, arbitror, ne tiro quidem artis credet; nam partus, qui caesaream poscit operationem, & partus, qui sola venae sectione IN NATURALEM AC FACILEM mutari potest, sibi e diametro repugnant).* *Mirabundus haec legi a CL. EMBDENIO asserita in Diff. de part. caes. L. B. 1772. pag. 65. in not. qui auctoritati sui praecceptoris Cel. BOEHMERI nimum tribuens, talia public*
A 3 *affir-*

affirmare non dubitavit. (Non mirabundus solum, sed obstupescens plane legi, a Cl. GEHLERO talia publice scribi & nostros juvenes admoneri, ne meae auctoritati nimium tribuant; lectorum erit interpretari, utra ex parte difficilis gloriae studium afferri videatur. Relege enim, qui aequum amas, integrum istum *Dissert. EMBDENII* locum, ad quem Cl. GEHLERVS provocat, quemque huic apologiae iam pag. 4. inserui; relege, inquam, si placet; ego vero non dubito, fore, ut, quam bonus Vir ille sit, facile perspicias. Praecipit *van EMBDEN*, cavendum esse, ne solo parturientis feminae desiderio, caesarea operatio instituat, quam cautelam his argumentis firmat: 1) *parturientes saepe, ut cruciatibus liberentur, sectionem ventris anxie desiderant*; hancque rationem *HILDANI* observatione illustrat; 2) *Saepe accidit, ut aliis remediis partus invari possit*, idque meo iam comprobato exemplo. Igitur id, quod *van EMBDEN* contendit, quodque Cl. GEHLERVS impugnat, hac thesi continetur, & miror sane, id *Gehlerum* non perspexisse, cum tironibus tantum libellus exponendus sit.

Saepe accidit, ut Sectionem caesaream aut parturiens expetat, aut ignarus medicus suadeat, licet alia supersint auxilia, quibus partus invari possit, v. g. venae sectio.

Atque hanc thesin Cl. GEHLERVS, pro ea, qua uisum integritate, sic intelligendam esse putat:

Venae sectio partum, qui caesaream sectionem poscit, in naturalem ac facilem partum mutat.

En probum & felicem interpretem!

Quum tamen eam, quam breviter adiecit, casus relationem, famae meae aliquantum ignominiosam esse putem; pauca, hac data occasione, contra eam monere mihi liceat. (Sine *EMBDENII* illa commemoratio, quia meum nomen ibi honorifice recitat, Cl. GEHLERI famae, quodammodo ignominiosa, necne? non disquiram; quod si vero eam Cl. Vir spem animo concepit, suam se istis monitis famam, aut illibatam conservaturum, aut lacram restitutum esse, si meae quidquam fidei & famae detrahat, vehementer errat. Nam honesta fama, unice digna, quae propter se a sapiente expetatur, iudicio honorum & proborum hominum continetur; hi vero omnes his dissimiles odio prosequuntur maximo, tantum abest, ut eos honore adficient. Praeter id

ficta

ficta omnia, celeriter, tamquam flosculi, decidunt.

CICERO Offic. II. 12.)

Neque enim tum temporis de operatione caesarea vel a me vel a medico praesente cogitatum fuit, licet eam posceret ipsa parturiens - - (tum temporis? sed hoc mittam. Ego vero non sine indignatione animadverti eo usque *Cl. GEHLERI* audaciam procedere, ut etiam id, quod praesente Celeberrimo *BOERNERO*, teste omni exceptione maiore, qui Medicus fuit domesticus, palam dixit, praefraete a se dictum esse, neget. Igitur ut aequi rerum arbitri (quos solos iudices agnosco, invidios obtractatores, uti jus fas est, parum curans), intelligant, *Cl. GEHLERVM*, sit venia verbis, impudenter plane hic mentitum esse: liceat, pace *Celeb. BOERNERI*, ad ipsum, tamquam testem locupletissimum, Virumque a partium studio certe alienum, quem ego hic & honoris sui, & veritatis tuendae causa nomino, publice provocare, illumque quam humanissime rogare, velit, neutri parti addictus, pro eo, quo esse Vir longe meritissimus solet, candore, unicuique, cuius id scire interest, rem hanc exponere; (tantum enim abest, ut existimem, existimationem meam vel a *Cl. GEHLERO* argeri, vel vituperio imminui posse: ut potius iudicem, convicia, quae in me coniecit, silentio, quantum fieri potest, mihi praetereunda esse): annon *Cl. GEHLERVS*, sub meum adventum de instituenda Sectione caesarea ita loquutus sit, ut etiam unicam in ea salutis spem reponendam esse putaverit? Acerbissime autem doleo, eam mihi contingere fortem, ut alieno indigeam testimonio, quo ea, quae hic enarravi, confirmentur.

Neque dolorum efficacia per Venae sectionem restaurata fuit, cum iam quatuor horis ante, quam vena secaretur, satis ac nimis valide uterus se contraheret, licet frustranea essent eius conamina, quoniam ob angustiam & ex rachitide compressam pelvim, foetusque insignem molem expellere ipsum nequiret.

(Dolores ad partum, sub meum adventum, levissimis quibusdam pressionibus exceptis, defuisse: post administratam vero Venae sectionem valide statim revixisse: non ego solum confirmo, sed etiam is, qui venae secandae causa accessit erat, dexterimus Chirurgus, *FELSE*, profitebitur. Ipsum vero *Cl. GEHLERVM* oportuit tum temporis de Venae sectionis efficacia convictum fuisse, quia dissertationem de *tonica venae sectione* hac occasione promisit.

Ra-

Raptus quoque sanguinis versus uterum, si is nimius sit, dolores ad partum uterique contractionem minuit, fatente id vel ipso *Cl. GEHLERO* (pag. 20); atqui in parturiente, cuius historiam retuli, insignis omnino adfuit sanguinis ad uterum congestio, liquidem eam abdomen tensum, genitalia inflammata &c. satis prodiderunt, neque aliud quid a diuturna partium contrectatione expectari potuit; quare liceat *Cl. GEHLERI* verba (p. 20) huic casui accomodare: *ex voto saepe languidas uteri se contrahentis vires rescicere ac refocillare possumus, si sanguinis copia nimia, ex suis signis detegenda, paululum imminuitur, ut, depletis sic nimium turgescitibus vasis sanguiferis, uterus facilius se arctare queat.* Subridens autem haec, quae sequuntur, verba legi:

Quod quidem dolores ad partum augendi auxilium plus una vice praesentaneum ac praestantissimum in partus negotio, lente procedente, optimo cum successu expertus fui: ita, ut paulo post venam sectam reviviscere quasi naturam viderem, abortisque fortissimis uteri contractionibus partus, de cuius eventu omnes desperabant, felicissime absolveretur. - - Caeterum mihi, *Cl. GEHLERUM* ideo dolorum efficaciam, per venae sectionem, restauratam fuisse, negare, quod iam quatuor horis ante, quam vena secaretur, satis ac nimis valide uterus se se contraxerit. Nemo enim non perspexit, potuisse dolores, ad partum hora IX. vespertina adesse, hora XI. noctis, me adveniente, deficere, multoque magis hora prima noctis, quo tempore Venae sectio instituebatur. De verbis autem: *licet frustranea essent eius conamina, &c.* plura dein.) Neque foetus post venae sectionem, ut narrat *BOEHMERUS*, per naturales vias prostridie prodii, cum ille mox a venae sectione, vix vena deligata, difficulter satis multaque adhibita opera, sola tamen manuum ope, a me, salva matre, fuerit extractus, quamquam caput eius, iam duodecim, & quod excurrit, horis ante *BOEHMERI* adventum, perforatum & omne cerebrum ossaque bregmaticis utraque excemta fuissent: (Non sine risu observavi, *Cl. GEHLERUM* ne intellexisse quidem *EMBDENII* verba, quorum tamen sensus adeo facilis est. Partum foetus mortui *POSTRIDIE*, inquit *EMBDEN*, feliciter absolutum vidit *BOEHMERUS* absque operatione, nempe per *ORDINARIAS VIAS*.)

Nunc autem partus fetus mortui contigit *POSTRIDIE*, quam accessit sui & adveni; fatebitur quoque ipse *Cl. GEHLERUS*, fetum neque per vias insolitas, sed ex vagina, tanquam via ordinaria, aut prodiisse, aut, quod gloriatur, extractum fuisse. Igitur van *EMBDEN* nil, quod veritati exploratae repugnet, asseruit. *Cl. GEHLERUS* autem, pro
in-

insigni sui commendandi studio *POSTRIDIE* ad institutam venae sectionem retulit, verbaque: *per ordinarias vias*, ita intellexit, ut putet, *van EMBDEN* dixisse, *per naturae vires* partum absolutum esse; ut aliqua species fingatur, qua mihi et meae fidei videatur recte detrahi posse.

Neque vero *van EMBDEN*, id si asseruisset, erroris accusandus esset. Verum enim non dixit, pace eius ut dicam, *Cl. GEHLERVS*, quando affirmat, *setum difficulter satis multaque adhibita opera, sola tamen manuum ope, a se extractum esse*. Nam 1) *Cl. GEHLERVS*, dum venae sectione negat, dolores ad partum resuscitados esse, eo, quo instituebatur venae sectio, tempore, affirmat, dolores ad partum adfuisse; innuit quoque ipse, sufficientes eos fuisse, quin nimis validos. Nonne vero, eo admissio, uterus, valide sese contrahens, partum iuvare debuit? *Cl. GEHLERVS* tamen, *sola manuum ope, setum extraxit!* 2) Quatuor horis ante, quam vena secaretur, frustranea fuere uteri, valide sese contrahentis, conamina, quoniam ob angustam & ex rachitide compressam pelvim fetusque insignem molem expellere ipsum nequiret. Haec sunt ipsissima *Cl. GEHLERI* verba. Post institutam venae sectionem autem, *iisdem conditionibus persistentibus, setum sola manuum ope extraxit Cl. GEHLERVS*, conaminibus naturae nullo modo adiutus. Igitur, eo concessio, *Cl. GEHLERVS*, fetus extractionem sine ratione differri, miseramque parturientem per integras quatuor horas, inutilibus plane, horrendis tamen doloribus, torqueri passus est. 3) Partum intra brevissimum temporis momentum absolvi posse, a veritatis specie omnino abest. *Cl. GEHLERVS* autem, viribus naturae non adiutus, *sola manuum ope, setum mortuum, mox a venae sectione, vix vena deligata, extraxit!* Atque, ne quidquam scilicet desit, quod nos in admirationem Viri rapere queat, *DIFFICVLTER* quidem *SATIS, MVLTAEQUE ADHIBITA OPERA*, intra paucula tamen temporis momenta, setum mortuum, sola manuum ope, extraxit! - - 4) *Celeb. BOERNERO* teste constare potest, statim a venae sectione fortiores evasisse dolores ad partum; iuvante igitur utero fetus expulsus est. Neque vero in ea verborum sententia, ac si adeo felix rerum eventus soli venae sectioni tribuendus sit: fateor potius cerebri exemptionem, aegrae quietem, antiphlogisticorum & discutientium usum symbolam suam contulisse, ut partus facile feliciterque absolveretur.)

Haec omnia nescire BOEHMERVM, ego quidem non miror, cum ipsi, licet ea de causa arcessitus, &c, ut illud faciat, rogatus fuerit, nec parturien-

rientem matronam tactu explorare, nec fetus extractioni, a me instituen-
dae, adflare placuerit, sed ille cubitum iverit, parum de futuro eventu sol-
licitus. (Est quoddam malignorum hominum genus, quod vel vera
narrando, honestis Viris novit turpitudinis maculam adspargere. Gra-
taletur sibi *Cl. GEHLERVS!* Callet hanc artem, invidendam scicet! Fa-
teor, me parturientem tactu non explorasse; largior, eo me tempore, quo
prodiit fetus, non adfuisse; concedo, dormitum ad aliquot horas me
contulisse; nego vero, me parum sollicitum de futuro eventu fuisse, atque
tam negligentem, ut ignoraverim, cuius rei causa arcestitus fuerim.
Quid vero? Num quid haec, quae hic ipse de me narraui, inhonesta om-
nino sunt, & ab officio probi consilii prorsus aliena? Non puto.
Neque dubito de eo, fore, ut veriamicus & aequus Lector me absolvat,
si istas modo intellexerit rationes, quas *Cl. GEHLERVS* tam astute & sa-
tis quidem callide renulit. Igitur explorationem, tactu a me perficien-
dam, haud absolute necessariam iudicavi; quippe cum *Cl. GEHLERO*, cui
in initio fidem habere non dubitavi, mihi res fuit, & ipse pluries iam
instituerat, & dum opus erat, repetebat: quo vero non obitante fa-
cile, dum accessi, eam ipse suscepissem, si misera parturiens, nimis longo sub
labore, quem extenuando capiti fetus subierat, iam fatigata contrectatio-
nibus, & doloris exacerbationem, ob genitalium tumorem, reformidans,
sectioni caesareae soli adhuc intenta, eam admittere voluisset. - Quod post
venae sectionem cubitum iverim, solumque *Cl. GEHLERVM* reliquerim,
mirum non est, cum partim itinere, partim diurnis laboribus festius per
aliquot horas tantum quietem quaesiverim. Itaque cum tunc temporis
pro expectando venae sectionis institutae effectu, aegrae conditiones id
omnino ferrent: somno trium horarum indulgere, volupe mihi visum
est. Atque hunc ob discessum me tanto minus poterit *Cl. GEHLERVS*
negligentiae reum facere, quanto ipse magis de reditu meo, si necessitas
postularet, sollicitus fui. Nam relatum legisti *B. L.* me, antequam abi-
rem, horam constituisse quartam matutinam, quo tempore, nisi fetus intra da-
tum tempus prodiret, nova auxilia proponerem & adhiberem. Retinui po-
tius ipse ego *Cl. GEHLERVM*, qui vix instituta venae sectione, abitum
parabat - - Accedit, ut Medico, qui operationem iam instituit, illa et-
iam perficienda relinquenda sit; praeprimis cum a consiliis fuerim, at-
que praemissis necessariis, antea neglectis, fidem iam in decantata *Cl. GEH-
LERI* ponerem dexteritate. - Denique sapientem Virum cavere oportet,
ut ne aut plura, aut maiora, quam quae res permittunt, sive speret bo-
na, sive metuat mala. Hanc igitur solam ob causam factum est, ut ego
parum

parum *Cl. GEHLERO* de eventu sollicitus fuisse visus fuerim - - Quod caeterum asserit *Cl. GEHLERVS*, me ideo fuisse accersitum, ut *parturientem matronam tactu explorarem, fetusque extractioni, a se suscipiendae, adflarem*, veritati haud congruum est. Docet potius ipsa historica casus relatio, me ideo fuisse vocatum, ut 1) meam de instituenda sectio-
ne caesarea, quam prudenter reiecit *Cel. BOERNERS*, sententiam fer-
tem; 2) ut *Cl. GEHLERVM* consiliis iuarem atque dirigerem. Quae omnia, arbitrator, praestiti sufficienter.)

*Id tamen vehementer miror, quod nimium famae suae intentus, nomi-
nis sui gloriam sibi comparaturus, talia publice auditores suos docere, quae
ficta & veritati minus consentanea sunt, haud erubescat.*

(Bone Deus! Quousque demum procax huius Viri procedit im-
pudentia aut audacia? - Sed repressio, quo iusto adficior, dolore, pauca tan-
tum hic addam. Atque 1) quidem existimat *Cl. GEHLERVS*, ideo omnia
me sinxisse, ut nominis gloriam (ab isto die demum!) mihi compara-
rem. Quasi vero plus inscio sapere, gloriosum esset! Vehementer dein
miratur, me ea auditores docuisse, quae ficta esse putat, & veritati mi-
nus consentanea. *Facile enim, inquit, exinde fieri potest, ut tirones hae
sua in magistri verba fiducia leuiorique tali auxilio nimium confidentes, ve-
ram opem longius differant, & sic mirum quantum parientibus nocere ac
obesse queant. Quae meos auditores docui, quaeque falsa fictaque, quin
perniciosa plane, Cl. GEHLERVS esse pronunciat: cum historica facti re-
latione, cuius me puto veritatem satis adtruxisse, tum hac thesi conti-
nentur:*

*Accidit saepe, ut rite instituta venae sectio, partum, de quo omnes,
medici adeo desperant, adiuvet, acceleret.*

Paene eadem *Cl. GEHLERVS*, infidus quidem testis, adfirmat. Ne-
que puto fore, ut quis prudens Medicus ea in dubium vocet. *Cl. GEH-
LERVS* autem, sibi ipsi dispar, ficta, falsa, perniciose haec esse arbitra-
tur! Sed satis nostri iam C. L. huius Viri indolem! Noluit haec ita in-
telligi; perlibenter potius Lectori persuaderet, me ridiculam istam sen-
tentiam fovere, quam mihi affinxit (pag. 21), quaeque sanae rationis
homini ne in mentem quidem incidere potest, *Venae sectionem scilicet
posse partum, qui sectionem caesaream postulat, in naturalem & facilem
mutare).*

De remediis reficientium, quorum mentionem ibidem^m Celeberrimus BOEHMERVS fecit, natura ac indole nihil addere possum, cum ante foetus extractionem ne guttula quidem medicamento ab ipso exhibita fuerit; altero vero die, corticis peruviani usum valde averfatus ac abhorrens BOEHMERVS (quem in puerperis se numquam ante nonum decimumve diem exhibere solere dilatabat) paucula grana nitri sufficere omni indicationi medicae existimavit. Quae, quo pacto reficientium nomen mereantur, viderint & iudicent alii). Multum in hunc locum a me dici possent; pauca vero sufficient. Absoluto partu reficientia adhibita fuisse, supra relatum est. Corticem Peruvianum, tantum abest, ut ab eo abhorream, ut potius laudem, magnificam, summumque in summis quibusdam malis auxilium habere, affirmem. Neque vero neotericorum quorundam Medicorum cacothetes me tetigit, quo infecti vix umquam sustinent, divinum corticem in curandis morbis ommittere. - - De nitro denique iam supra dictum est, me id remissivisse cum tonico, cuius egregios effectus plus vice simplici expertus sum).

Iniquo nunc ingratoque me labore liberavi. Quem utinam ita perfererim, ut aequi me absolvant iudices, suaque GEHLERVM vitia moresque ulciscantur!

Neque puto, *Humanissime Lector*, aegre TE esse ea laturum, quae asperius forte duriusque alicubi, in GEHLERVM dicta legisti, siquidem adeo eum duram nactum esse pellem existimo, ut lenes humanitatis stimulos vix ac ne vix quidem sentire, mihi quidem videatur. Vale partibusque nostris, iam, ut recte potes, sive.

DE
REGIMINE
P U E R P E R A R V M
POST PARTVM NATVRALEM.

§. I.

Absoluto partu naturali, in lectum se conferat puerpera, ut quiescens ibi vires colligat caveatque, ne aut partes laxae prolabantur, aut lochiorum fluxus turbetur. Somno, si id fieri potest, indulgeat, siquidem is reficientium remediorum optimum est (v. SWIETEN *Commentar. in aph.* BOERHAAV. Tom. IV. pag. 589.). Motum corporis paulo validiorem numquam facile, ante nonum puerperii diem, suscipiat: metuendum enim, ne prolapsus uteri subnascatur. Grave quodlibet animi pathema, vel sanissimis infensum, puerperis nocet. Neque iis aer impurus nimisque aut frigidus aut calidus conducit. Cavendum etiam, ne lecti calor febres, purpuram, vigiliam, fluxus lochialis turbas pluraque mala producat.

§. II.

Lassitudo ista, quae partum naturalem insequitur, ab intensiore potius virium actione, quam defectu humorum prove-

nit. Quam ob causam quietem, somnum, analeptica & tonica leniora indicat, nutrientia autem, quippe quae soli succorum inopiae, medentur, neque postulat illa, neque omnino bene fert. Enimvero obstetrices & venerabiles istae, puerperarum lectulis affidentes, multiloquaces maleque studiosae sapientum mulierularum coronae, cum omnem debilitatem ad succorum defectum referre soleant, nutrientibus nihil existimant esse tollendae huic lassitudini aptius. Igitur iuscula meraca, e iuniorum animalium carne, additis, si id fieri potest, cancris conficiunt; cancros quoque fluviatiles contundunt exprimuntque, ut butyro, quod cibis puerperarum largius admiscent, gratissimum, eorum succo, & colorem & saporem concilient; denique nec ovis, nec caeteris nutrientibus, ex animali maxime regno petitis, parcunt, summa ope scilicet caventes, ut ne quid, in parandis istis cibis, omittant, cuius defectum prudens laudaret medicus. Nec tamen sola lassitudine, in puerpera observata, commoventur, ut illis operam dent; nam eorum usus longe in puerperis latius, quam ipsa lassitudo, patet; at consulunt etiam eo cum nomini suo, nam bonae ac beneficae coquae salutantur, tum palato puerperae ipsiusque forte mariti, cuius meminisse hac occasione nunquam facile intermittunt. Quo autem more nihil omnino esset perniciosius, nisi noxas illius sive natura, sive casus praepediret. Saepius enim contingit, ut puerperae, aut nutum naturae sequen-

quentes fercula ista spernant, aut, notabili corporis vitio carentes, innocue eorum usum ferant. Pluries tamen detrimentosa evadunt. Atque huius rei rationes oportet nos expedire.

§. III.

Memores eorum, quae, durante graviditate, aut admittuntur, aut eveniunt, haud difficulter perspicimus, graviditate longe maximas succorum acrium maleque mixtorum causas contineri. Nam gravidae motum corporis, in quo vna e praecipuis coctionum causis posita est, intermittunt. Intumescens quoque uterus ventriculum & intestina comprimit atque e sedibus suis depellit, quo fit, ut eorum functiones turbentur crudaque, inde enata, retineantur. Nec ipsa a gravidis plethora, foecunda sane cacochymiae mater, innocua fertur. Praeter ea abnormis, cui gravidae saepius indulgent, diaeta, succos earum corrumpit. Quodque demum superest, sanguis, in uteri vasis stagnans, ad corruptionem & putredinem proclivis redditur. Quae cum ita sint, oportet sane omnes, qui rationalem medicinam profitentur, cavere, ne quid temere gravidis concedant, quo tanta possit causarum, quae ad producendam cacochymiam collinant, multitudo augeri. Atqui diaeta animalis & oleosa putredini & rancori maximopere favent.

§. IV.

§. IV.

Ista vero, absoluto partu admissa, adhuc nocentior est. Nam, peracto partu, motus febriles non infrequenter incidunt, quippe quos labor praegressus, status vteri, lactis secretio, impuritas ipsa humorum, pluraque externa excitant. Iam vero diaetae animalis & oleosae ea est ratio, ut calor inde natus augmenta capiat. Itaque, ea concessa vel admissa, fieri aliter non potest, quin febriles isti motus adiuventur, accelerentur, intendantur. Quod ipsum autem oportet cum detrimento puerperae accidere, siquidem acritates fluidorum nulla re magis, quam febrili motu, explicantur atque acuuntur. Atque huic damno aliud adhuc accedit. Motu enim febrili vel purissima olea, vel blandissimi succi animales corrumpuntur. Neque his, qui ad inflammationes proni sunt (atque ex eorum numero omnino puerperae sunt) victus animalis convenit. Gelatina enim animalis is ipse succus est, e quo phlogistica sanguinis diathesis formatur; praeter id calorem nativum auget, cuius incremento pluries diathesis inflammatoria debetur. Denique victus animalis plethoricis non convenit; saepius vero accidit, ut plethora in puerperis non deficiat.

§. V.

Oportet igitur cibum puerperarum eum maxime esse, qui nutriat quidem, at phlogosi simul, febri ac putredini resistat,
refi-

reficienteque virtute praeditus sit. Jura itaque carniū, nec concentrata adeo, nec oleosa, ipsaeque carnes iuniorum animalium, cum oryza, milio, fagopyro & similibus cerealibus, vel etiam acetosa, chaerophyllo &c. succo citri, pane tosto parcaque blandiorum aromatum viniq̄e quantitate praeparata, concedi possunt, nisi impetus forte febrilis victum animale omnino interdicit. Fructus quoque horaei atque simplicissima e cerealibus parata iuscula conducunt; generatimque ea laudem merentur, quae alias in acutis aut commendantur, aut concedi possunt. Potus etiam puerperarum acutorum indoli respondeat. Parcior vini aciduli quantitas, ad vires refocillandas, concedi potest. Infusa autem calida, si largius hauriantur, aequae, ac potus nimis frigidus, nocent. Cerevisias diluiores purasque non omnino in puerperis reformidarem. Ab illius autem, quam cum floribus chamom. praeparant, vsu, flatulentiae incommoda *illustr.* & *vener.* BOEHMERVS observavit; in cuius itaque vicem infusum theeforme suavit, ex anatica portione flor. chamom. & hb. thee conficiendum.

§. VI.

Frequenter accidit, vt a partu, fat etiam felici, tumor abdominis relinquatur, qui, cum formam corporis, cuius feminis cura eripi non potest, deturpet, atque praeter id nocenti ab-

C

domi-

dominis ligaturae occasionem praebuerit, curatius expendi meretur. Sed de sede huius tumoris eiusdemque causa disputatur. Nam medicorum longe maximus numerus a collecto eum in vtero sanguine repetit. Iudicant enim, enormi adeo vteri abdominisque distensione, quam graviditas inferat, non posse non elasticitati partium quidquam decedere; igitur superflitem elasticitatis particulam quodammodo quidem abdominis intumescentiam, post fetus exclusionem, tollere, perfectam autem partibus integritatem restituere non posse, cum ipsa virginea, si fas est ita loqui, elasticitate inferior sit; sponte itaque maiorem sanguinis quantitatem huc ruere, tardius autem redire, quo collectio sanguinis fiat partiumque extensio. Arque ex his nonnulli aëris quoque frigidi vim in auxilium vocant, qui, ab vtero receptus, stagnationes sanguinis efficiat & coagula. Nec horum opinio refutatur eo, quod quidam dixere, sanguinem scilicet calidum continuo affluentem, stases istas & coagula satis impedire (Storch *Weiberkrankh.* VI. Th. pag. 155, 156), siquidem aër frigidus, hoc concessio, numquam noceret, cui tamen observatio refragatur. Praeter aëris frigus, potus etiam frigidus omneque id, quod liquorum fluxum impedit, stases illas dicuntur accelerare ventrisque tumorem. Si tamen, quod res est, dicendum, a veritatis mihi specie ea sententia abesse videtur. Nam vteri tanta a partu distensio, quantum sibi tumor iste abdominis vindicat, longe videtur

detur gradum debilitatis excedere, qui vtero cum ratione tribui possit; hunc enim non adeo magnum existere, vel validum illud robur ostendit, quo sese vterus a partu contrahit, quodque manus obstetricia sentit. Praeterea perennis vasorum vterinorum turgor, aut periculosas haemorrhagias inferret aut obstructions; sed eorum malorum, quae latere non possent, observatur neutrum.

§. VII.

Quam ob causam alii flatulentum eum esse tumorem arbitrantur. In ea sententia manifeste versatur STAHLIUS. In dissertatione enim EIVS *de puerperar. affect.* (Hal. 1704.) leguntur haec (pag. 15): *abdomen mantili latiore colligetur: tum ne flatibus, in capaci haftenus partium abdominis continentium dilatatione, libera distendendi copia relinquatur; tum hoc ipso non augeantur magis irregulares pressiones vasorum vterinorum, adeoque magis inordinato fluxui sanguinis ex vtero, occasio praebetur: his enim duplicibus, grandibus certe, imo periculosis, incommodis, per illam negligentiore abdominis deligationem exponi puerperas, testatur quotidiana experientia. Imo vero evenit subinde puerperis ex hoc neglectu, durabilis illa abdominis distensio, & in se flatulenta, & flatulentiae etiam in posterum facile & varie exacerbandae velificans, ut puerperae tales ab huiusmodi*

C 2

negle-

neglectiore deligatione admodum inflatum abdomen retineant, e-
 nen sackichten Leib, *vt vulgo loquuntur*. In sequentibus (pag.
 39.) non absimili ratione iudicat. *Ante omnia vero* inquit,
quam maxime mature, post editum vniuersum cum secundinis
partum, ligetur decenter, fascia lata aut bene mundo mantili
probe calefacto, venter puerperae, ne temere flaccescens, non
solum in praesens repentinis atque diffusis flatulentis distensio-
nibus pateat, sed etiam gravibus patibematibus, in posterum
quoque duraturis, aut violenter repullulaturis, hac ratione
via sternatur. Non enim aequae facile subsident, vt consurrexe-
runt, flatulentae distensiones. Interim, cum ad torminosos
dolores, post partum subeundos atque fovendos; tum ad haemor-
ragiam uterinam augendam efficax est haec circumstantia negle-
ctae debitae stricturae abdominis. Sed huic sententiae sueta
 huius tumoris, si chronicus scilicet sit, ratio, cum flatulentiae na-
 tura comparata, non videtur consentire. Neque enim flatuum
 explosio tumorem discutit, neque ipsae feminae de istis conque-
 runtur incommodis, quae a flatuum collectione provenire solent.
 Igitur chronicus ille abdominis tumor, qui solus hic in consi-
 derationem venit, male, ex mea sententia, flatibus collectis tribuitur.

§. VIII.

Denique *Joan. storck* (l. c. pag. 155) viscerum omnium
 abdominalium tumorem accusat, vt tamen vterum non excludat,
 in

in cuius substantiam potius gravissimam intumescens abdominis causam coniicit. Ipse tamen, pro eo, quo fuit, candore, sectionem feminae 60. annor. commemorat, isti opinioni omnino contrariam. Nam ea, inde a primo partu, tumidum abdomen retinuerat; neque vero *STORCHIVS* aut in utero, qui paene virgineus erat, aut in ullo alio viscere abdominali tumoris causam detegere potuit; supra autem infraque musculos abdominales magna spongiosi adipis (ein schwammichtes Fett) copia collecta erat, vnica procul dubio distenti abdominis causa. Igitur videtur mihi adiposa abdominalis sedem huius tumoris constituere; materiem eius suppeditat adeps similisue massa; dispositionem infert, cum compressio partium, durante graviditate facta, tum diminuta abdominis elasticitas, siquidem ab utraque causa stases adiposa contrahere solet; occasio nem denique praebet, quidquid fluidorum motum in abdomine retardat & perturbat. Caeterum autem, praeter illum vulgo notum abdominis tumorem, de quo hactenus locutus sum, plures alii a graviditate, chronici etiam, relinqui possunt (*MORGAGNI Epistol. de sed. & caus. morb. XLVIII. 46*); sed eorum non opus est rationes exponere, cum insolentiores sint, iisdemque usus fasciarum minus accommodetur.

§. IX.

Vt vero mulieres officiosae caveant, ne deforme adeo abdomen evadat, ligaturis iniectis id arcte constringunt comprimunt-

que, culpam paene omnem in male ligatum abdomen conicietes, si turpiter illud a partu elevatum conspiciunt. Neque etiam quibusdam medicis ista opinio displicet, cum caeteris medicinae praeceptis satis videatur consentanea esse. Ligaturae enim partibus, quas inertia occupat, externum quasi robur impertiunt partemque illam, quae decessit elasticitati, compensant. Quam ob causam tumores, ab inertia enatos, tollunt. Quidni etiam illum, quem puerperae adeo reformidant quique praegressae graviditatis soboles est?

§. X.

At enim vero illustr. BOEHMERVS tumores abdominis inter nostrates, quas tamen omni studio ligare solent, frequentissime observavit, Parisiis autem eo, quo per Galliam proficiscebatur, tempore, rarius tumidum abdomen conspicere *ipfi* licuit, licet abdomen ibi non prius, quam post primos 14. puerperii dies elapsos, ligaverint. FRIDIVS quoque numquam istas ligaturas iniecit, nisi forte effera adfuerit haemorrhagia: & tamen nullum exinde damnum puerperae perceperunt, teste huius rei locupletissimo, *illustr.* BOEHMERO. Quare, duce observatione, negamus, tumidum puerperarum abdomen ligaturis posse applicatis satis quidem apte praecaveri, culpamque relictæ a partu deformitatis recte in abdomen aut plane non, aut non rite ligatum devolui. Quid? quod vel instituta ista abdominis ligatura tumoris causa
existe-

existere potest eidemque occasionem praebere, cum forti partium, statim a partu facta, compressione, circulum humorum turbet; quae noxa, cum respirationis, coctionis & excretionum turbis, tanto magis metuenda venit, quando, ut fere fieri solet, fascia angusta partem abdominis, quae pectori subiacet, arte constringunt. Quod etiam argumentum, ad commendandas ligaturas, a diminuta partium abdominalium elasticitate repetunt, specie tantum veritatis placet, nec nobis necessitatem earum satis persuadet. Nam memores nos esse oportet, eam, quae elasticitati partium decessit, particulam, nec adeo esse magnam, nec omnino inertem; cavet modo, ut ne uterus & abdomen nimis a partu prophanter concidant, quo ipso magna praepediuntur mala. Jure igitur meritoque fortissimas istas statim a partu injectas abdominis ligaturas damnamus, nisi uteri forte eas haemorrhagia indicet, leviores autem illas, quas GORTERVS, ad leniendos dolores post partum, commendat, atque feriores, quae quibusdam medicis in usu sunt, vel concedimus, vel laudamus etiam, quippe quae circulum humorum nulla ratione perturbant.

§. XI.

Sed latius adhuc ligaturae abdominalis utilitas patere dicitur. Nam, ut ridiculam muliercularum figmenta iam missa faciam, ad levandos dolores post partum BOERHAAVIUS (aphorism. 1323) fasciam latam, quae laxum abdomen fulciar, commendat. Cui
fen-

sententiae *celeberr.* b. m. v. SWIETEN non solum accedit, sed alia etiam plura huiusmodi fasciae commoda adiungit. Comparat enim primo graviditatem hydropi abdominis, statum abdominis autem, qui partum mox absolutum excipit, illi, qui paracentesin abdominis in hydrope sequitur. Atqui hanc dicit, nisi ligetur abdomen, ob laxitatem partium, irruenti sanguini non satis resistentem, animi deliquia, syncopen, mortem ipsam sequi; si vero idonea ligatura stringatur abdomen sensim magis magisque, pro ratione effluentis aquae, numerosis experimentis evictum esse, tuto omnes hydropicorum aquas simul & semel educi posse, neque tunc animi deliquium aut syncopen observari. Quare, cum status puerperae illi sit similis, eadem cautela opus esse existimar. Praecipit tamen, ut caveamus, ne nimium stringamus abdomen; qua cautela neglecta putat, dolores post partum augeri posse, cum, post validos partus nixus, abdomen quasi contusum sit. Dein laudat *celeberr. de GORTER* libellum, quem de abdominis ligatura conscripsit, commemorans simul *eius* observata. *Pulcher- rimos*, inquit, *effectus vidit semper, dum post partum statim ab- domen molliter fulciretur lata fascia, mantili, vel mappa; quae, si post aliquot horas, detumescere magis abdomine, laxius haerere incipiat, denuo moderate adduci potest, cavendo tamen semper validam compressionem. Observavit, hac methodo, minores dolores post partum sequi, minus grumosi sanguinis in utero colli-*

colligi. Praeterea vidit, album facilius sequi in puerperis, dum aliter durae faeces in colo intestino, facile distendendo, colliguntur in maiorem molem, quae postea summas molestias parere potest, dum per anum debet exprimi. Pulchrum & effectum observavit in haemorrhagiis uteri chronicis, etiam in senili aetate, dum sacculum, roborantibus remediis plenum, applicabat abdomini, & simili fascia firmabat. Nullo quidem modo de hisce ligaturae abdominalis commodis dubito; imprimis facile perspicio, haemorrhagiis efferis doloribusque post partum, qui a sanguinis raptu, flatuum accumulatione & inaequali partium tensione nascuntur, satis eam apte opponi, nec moderatam adeo, quam GORTERVS suadet, partium constrictionem nocere posse; at enim vero efferae haemorrhagiae huius loci non sunt; nec reliqua eam incommoda absolute requirunt, cum vel leniora sint & fugacia, vel aliis remediis cedant, clysteribus scilicet emollientibus, blandis laxantibus, tonicis internis, antispasticis &c. Igitur eam dissuaderem potius, metuens scilicet, ne vel permissa, vel commendata male instituaturn damnumque puerperae afferat.

§. XII.

Non raro accidit, ut puerperae, naturali etiam partu fetum enixae, de istis doloribus conquerantur, quos *dolores post partum* salutare solent. Illorum praecipuae causae, quae scilicet

D

huius

huius loci sunt, hae erunt 1. *raptus sanguinis ad laxata a partu loca abdominalia*. Tollitur haec: usu eorum, quae fluxum lochialem promovent, quiete et decubitu puerperae, iunctis tonicis internis et externis. 2. *Flatus, intestina, nunc a compressione libera, distendentes*. Tonica et antispastica his medentur. 3. *Excrementa, quae in colo stagnant*. Clysteribus emollientibus, laxantibus e rhabarbaro et manna paratis, cataplasmatibus emollientibus potuque sufficiente et emolliente tunc opus est. 4. *Inaequalis fibrarum cum uteri, tum aliarum partium, quae ad abdomen pertinent, contractio*. Antispastica tunc, prae caeteris autem secura opiata (v. SWIETEN ad §. 1324) cum emollientibus externis indicantur. 5. *Grumi sanguinis, in uteri cavo resistentes*, qui vel manu, vel iniecta, siphonis ope, aqua calida (van SWIETEN ad §. 1323) educendi sunt. Quodsi fiat, ut, ob uterum nimis constrictum, exire nequeant, antispastica et cataplasmata emollientia vel inunctiones praemittantur necesse est.

§. XIII.

Qui, absoluto partu, prodire solet *lochiorum fluxus*, nulla re magis, quam congruo vitae regimine et antispasticis interpositis, promovetur. Si minui videatur: blandis laxantibus, clysteribus, emollientibus externis atque his, quae spasmo praesentique causae medentur, auxilii opus est. Nec ipsa venae sectio reformidanda erit, si vel vrgens plethora adsit, vel metus immi-

immineat, ne status inflammatorius oriatur. Excedens autem lochiorum fluxus postulat: nitrosa cum aliis temperantibus, adstringentia secura, venae sectionem in brachio, quietem, antispastica. Commendant quoque pilulas, quas *balsamicas* dicunt, eo fine, ut ista his, quam dixi, uteri haemorrhagia naturae ordini convenienter dirigatur. At *illustr.* BOEHMERVS, licet iudicet, dandum esse aliquid consuetudini, saepius tamen falsus est, quandoque, vsu harum pilularum, molimina haemorrhoidalia in puerperis excitata esse.

§. XIV.

Alvus puerperarum aperta semper seruetur, obstructa referetur. Quod certe praeceptum tanto magis attendendum est, quanto plura & maiora puerperii incommoda a primarum viarum saburra, durante graviditate collecta, proveniunt. Congrua diæta, potus imprimis emolliens, rhabarbarina & manната, iunctis clysteribus, hic sufficiunt. Si forte accidat, ut largius in puerpera alvus fluat: cavendum, ne temere is fluxus fistatur; nam educendis cruditatibus aliisque nocentibus inservit. Si vero a suscepto refrigerio similive causa exortus sit, aut virium prostrationem suo excessu producere videatur: praeter diaphoretica remedia, regimenque blande diaphoreticum, rhabarbari usus commendetur, quo secura satis inutiles vel etiam nocentes diarrhoeae sistuntur, aut minuuntur.

§. XV.

Febris lactea, cuius historiam descripsit *illustr. et vener. PRAESES* in *Dissert. de febre lact. puerper.* Hal. 1742. §. XXX, vel sponte defervescit, vel usu temperantium, diaphnoicorum et emollientium mitigatur. Cavendum autem, ne forte febris, quae lactea non est, lactea habeatur. Nam si febris magna exoritur eademque vix finito partu ingruat diutiusve perduret, lactea illa iudicari nequit.

§. XVI.

Si lactis discussio requiratur: ab emplastris, quae vulgo adhiberi solent, abstinendum erit, cum, poros cutis obstruendo, tumoribus mammaram erysipelaceis occasionem praebere queant. Neque arbitrari, spirituosorum usum externum satis esse securum; siquidem notum est, quam facile fiat, ut lac coaguletur. Epithemata itaque sicca, ex herbis et seminibus discutientibus cum camphora, parata, vel linteum, massae ceraceae, ex cera, spermate ceti, camphora, addito etiam oleo, confectae, intinctum, externe mammis applicari possunt, atque horum usui laxantia et diaphnoica iungi. Laudat etiam STAHLIVS (l. c. pag. 46) strictiorem mammaram compressionem, imprimis ubi per ipsa initia discussio eius desideretur, antequam eruperit; quo remedio salutariter utuntur in Gallia, siquidem, linteo complicato mammis imposito, vestimenta thoracis arctius constringunt;

com-

compressis itaque vasis, lactis secretionem impediunt. Sin autem, post liberiolem secretionem, lac iterum dissipandum sit, nulla id putat STAHLIVS (l. c. pag. 47) securiore ratione fieri posse, quam si vel alius infans rarius et parcus indies fugat, semper ipsi minus minusque suppeditando, vel, fugendo per vitrum, huic negotio aptatum, vel, emulgendo solum, simili lac ratione educatur, promittens etiam, fore, vt vix non intra tertium aut quartum diem sponte tunc lactis secretio evanescat. Caeterum parciore diaeta femellis istis imperetur necesse est viribusque respondens motus. Largiori iusto lactis secretioni non absimili ratione mederi possumus, hisque incassum tentatis, infans ab lactando. Salviae infusum, omni trihorio ad vnciam vnam alteramve datum, in desperatis casibus vtile deprehendit SWIETEN (ad §. 1339).

§. XVII.

Defectus lactis, pro causarum diversitate, varia auxilia requirit. Si a defectu bonorum succorum proveniat: nutrientibus, quandoque etiam corrigentibus, vtendum est, curandumque omni modo, vt coctio bene perficiatur, omnisque, quantum id fieri potest, moeror atque tristitia absit. Interdum autem accidit, vt vasa ipsa, quae secretioni lactis inserviunt, eo laborent vitio, quod secretionem lactis impedit, sive id nunc naturale sit, aut aetate, vestimentis arctioribus similibusque causis contractum. Quo in casu, si quod superest auxilium, emol-

lien-

lientia mammis applicata, conducunt, licet etiam frictio, eademque vel ante partum instituta, quin frictio mammarum, non omnino contemnenda sit. Si denique efferae aliae excretiones, sanguinem cum evacuando, tum a mammis revellendo, lactis copiam diminuant: caute nos sistere eas oportet simulque ea adhibere, quae paulo largius nutriunt, remedia.

§. XVIII.

Si lac stasin in mammis conceperit: solventia et discutientia adhiberi debent (BOERHAAVE aphor. 1336), iisdemque ea iungi, quae causa praesens postulat. Quam optime autem instituta frictione, similive modo, stasis ista praecavetur. Qua occasione saepius notavit *illustr.* BOEHMERVS, colostrum, quod recens nati facile, ferunt, adultioribus, infantibus, ad sugendum, accersitis, nocuisse.

§. XIX.

Supereffent quidem plura, nec levia, puerperarum incommoda pertractanda; sed de his eorumque medela vid. STAHLIUS l. c. IOAN. IVNCKERVS *Therap. Spec.* Tab. CXXXVI. CXXXVII, et SWIETEN l. c. qui accurate etiam dietam regimenque puerperarum descripsit. Non possum tamen, quin de cortice peruviano adhuc notem, eum, quod ad debilitatem puerperarum spectat, vix ullam prae martialibus laudem mereri. Videntur porius martialia eam, quae ad vim cohaesionis pertinet, debilitatis speciem facilius, quam cortex peruvianus, tollere. Atque haec dixisse sufficiant.

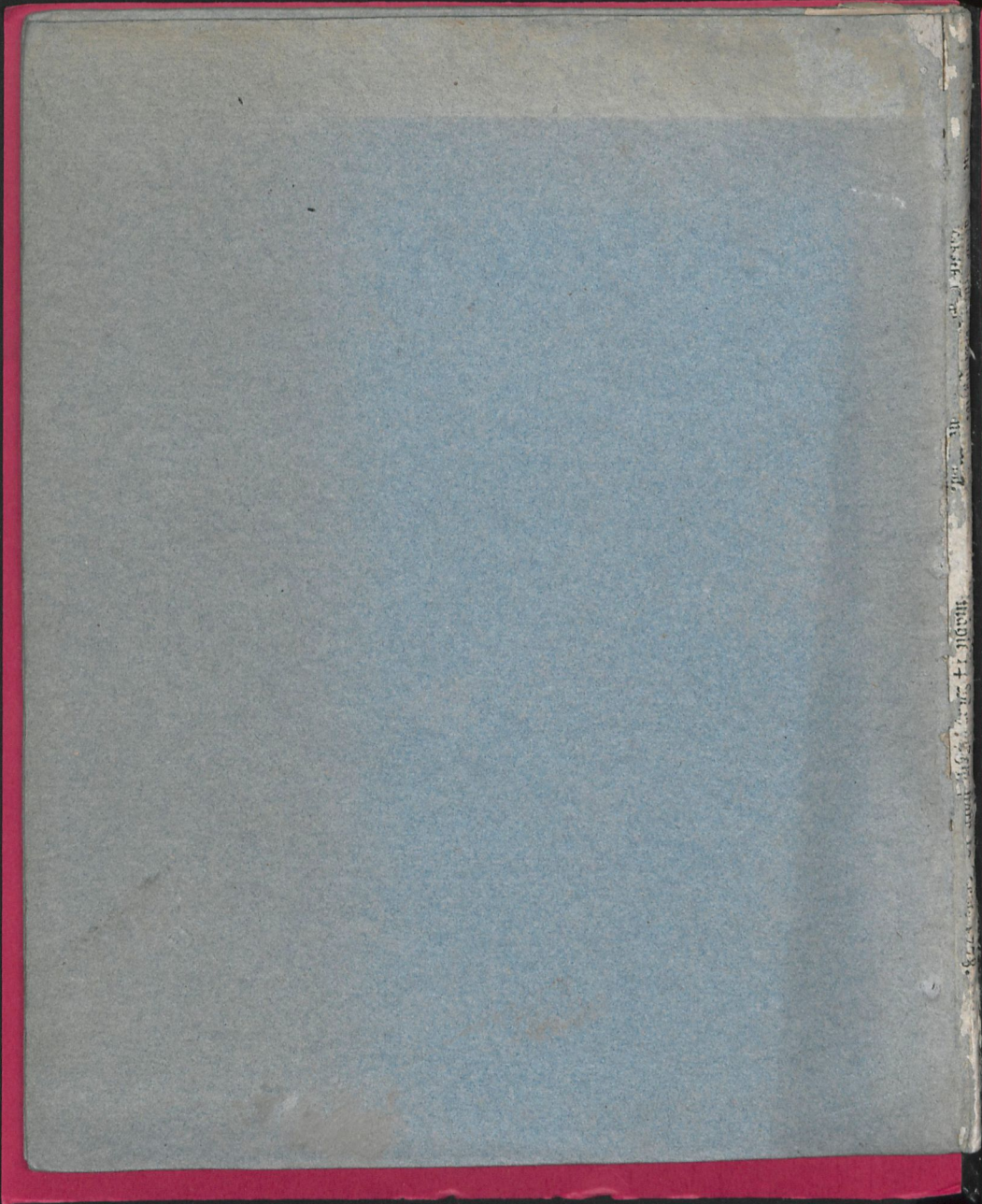

02 H 678

1018

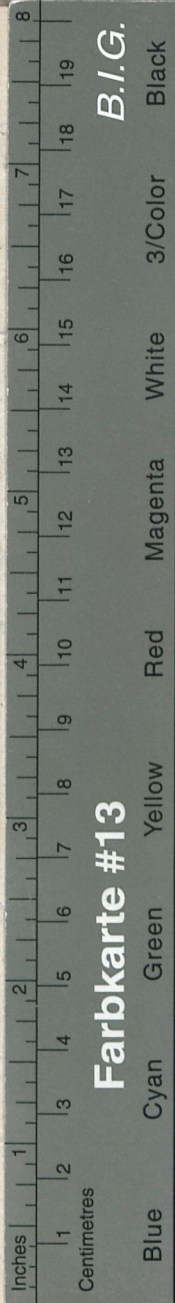
02 H 678

VD18

ULB Halle 3
003 059 022

B.I.G.

Farbkarte #13

DE
GIMINE
PERARVM
TVM NATVRALEM

PRAESIDE
ADOLPHO BOEHMERO
MEDIC. SENIORE ETC.
PRO
DOCTORIS

TIME IMPETRANDO
FEBRVAR. MDCCC LXXIII.
LICE DISPVTABIT
AVCTOR
VID DOFFF
HAMBVRGENSIS.

D SALAM, AERE BEYERIANO.

